

การเพิ่มศักยภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยกระบวนการกลุ่ม

ปวีณา งามประภาสม *

บทคัดย่อ

งานวิจัยชั้นเรียนเรื่อง การเพิ่มศักยภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาจากวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้กระบวนการกลุ่มอย่างมีระบบ 2. เพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่มของนักศึกษา และ 3. เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความไม่สนใจและขาดความกระตือรือร้นในการเรียนวิชาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ซึ่งลงทะเบียนเรียนรายวิชาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ในภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน โดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านกระบวนการกลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากการทดสอบย่อยโดยแยกตามประเด็น ได้แก่ ด้านการสร้างแบบสัมภาษณ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.33 ด้านการศึกษาบริบทชุมชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.66 และด้านการวิเคราะห์ชุมชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.34 นอกจากนี้ นักศึกษาเกิดความเข้าใจและมีทักษะในการทำงานกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพเป็นขึ้นเป็นตอนมากขึ้น อีกทั้ง มีความสนใจและกระตือรือร้นในการช่วยงานกลุ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ กระบวนการกลุ่ม

* อาจารย์ ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

To Increase the Potential and Learning Achievement by Using Group Learning Proces

Paweena Ngamprapasom *

บทคัดย่อ

This classroom study entitled the development of competency and learning achievement by using group process aimed 1) to study and to develop the student' learning achievements from teaching and learning management method in the Community Tourism Management Course by using the group process, 2) to develop the students' group work skill, and 3) to improve the students' behaviors in a lack of attention and a lack of enthusiasm while learning the Community Tourism Management Course. The case studies were 30 students in Community Development major who took the Community Tourism Management Course in the first semester of Academic year 2010. The instruments of this study were the record of group work observation and the learning achievement assessment by using group process.

The results showed that the students had the increasing learning achievement from testing by dividing into 3 points: interviewing section increased 5.33%, studying the communication context section increased 4.66%, and the community analysis increased 3.34% orderly. Moreover, the students understood more and had skills in group work more efficiently and systematically. In addition, the students had more attention and more enthusiasm in assisting group work.

Keyword: Achievement / Group Process

* Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences

บทนำ

จากการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนในภาคเรียนที่ผ่านมา ผลปรากฏว่านักศึกษาบางส่วนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน แม้กระทั่งปัญหาจากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งพบว่า ชิ้นงานมักไม่มีคุณภาพ การทำงานกลุ่มไม่เป็นระบบ นักศึกษาบางคนเอาเปรียบเพื่อนในกลุ่ม แม้ว่าผู้สอนจะใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับการที่ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต ยิ่งไปกว่านั้นผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาแต่ยังพบปัญหาดังกล่าวข้างต้นอยู่เสมอ และด้วยสาเหตุดังกล่าว ผู้สอนจึงสนใจพัฒนาทักษะการทำงานด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาจากวิธีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้กระบวนการกลุ่มอย่างมีระบบ
2. เพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่มของนักศึกษา
3. เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความไม่สนใจและขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรายวิชาการท่องเที่ยวชุมชน

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

บุรชัย ศิริมหาสาร ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่าหมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ที่ตอบสนองความสนใจหรือความต้องการของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการในการแสวงหาความรู้ จนค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเองและนำความรู้ต่างๆ ไปปฏิบัติได้ในชีวิตจริง(บุรชัย, 2545) ภายใต้หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามแนวคิดของ อำนวย เดชชัยศรี ที่ได้ให้หลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ (อำนวย และคณะ, 2539)

1. ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง คือ แสวงหาข้อมูล ศึกษาทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สร้างความหมายแก่ตนเอง สังเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อความรู้
2. ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด
3. ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันและได้เรียนรู้จากกันและกันให้มากที่สุด
4. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ “กระบวนการ” ควบคู่ไปกับ “ผลงาน”
5. ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยมีขั้นตอน/กระบวนการสอน ดังนี้
 1. ขั้นนำ คือ การสร้าง หรือกระตุ้นความสนใจ หรือเตรียมความพร้อมในการเรียน
 2. ขั้นกิจกรรม คือ การจัดกิจกรรมตามหลักการ
 3. ขั้นวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์อภิปรายผลงานหรือข้อความรู้ที่สรุปได้จากกิจกรรม รวมถึงการวิเคราะห์อภิปรายกระบวนการเรียนรู้
 4. ขั้นสรุปและประเมินผล คือ สรุปและประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

2. แนวคิดการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

อานวย เดชชัยศรี ได้อธิบายการสอนโดยกระบวนการกลุ่มว่ามีลักษณะดังนี้ (อานวย และคณะ, 2539)

1. ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมากที่สุด
2. ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดคุย ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ระหว่างกัน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และฝึกความสามารถในการทำงานกับผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีทักษะที่กว้างและหลากหลาย

3. ยึดการค้นพบด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง

4. เน้นกระบวนการเรียนรู้คู่กับผลงาน มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการกลุ่มและกระบวนการต่างๆ ที่ทำให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพ

5. เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ซึ่งกิจกรรมการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีลักษณะดังนี้

1. กิจกรรมให้ผู้เรียนกระทำ เพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้

2. กิจกรรมมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อย ช่วยผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง

3. กิจกรรมมีลักษณะที่ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

4. กิจกรรมประกอบด้วยขั้นตอนการวิเคราะห์และอภิปรายกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระบวนการทำงาน กระบวนการแก้ปัญหา

5. กิจกรรมประกอบด้วยการอภิปราย หาวิธีการและแนวทางในการทำงานที่นำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ ต้องประกอบด้วย (อนงค์, 2544)

1. จุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและมีความหมายกับสมาชิกทุกคน

2. การสื่อสารที่ตรงไปตรงมาและชัดเจน

3. ผู้นำและสมาชิกมีส่วนร่วมในกลุ่มอย่างกระตือรือร้น

4. สมาชิกรับรู้ทุกอย่างเท่าเทียมกัน

5. การตัดสินใจที่มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์

6. สมาชิกมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

7. มีความเป็นหนึ่งเดียวกันและมีเอกลักษณ์ของกลุ่ม

8. มีความไว้วางใจระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

9. มีบรรยากาศที่ดี

10. มีกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

11. สมาชิกมีทักษะด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม

สอดคล้องกับแนวคิดของ เบ็นจา อ่อนทัวม ที่กล่าวถึงการทำงานเป็นกลุ่มต้องประกอบด้วยปัจจัย 5 ประการ ดังนี้
1) การมีเป้าหมายร่วมกัน คือ ต้องมีการรับรู้และเข้าใจในเป้าหมายร่วมกันว่ามารวมกลุ่มกันเพื่อทำงานอะไร 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คือ ทุกคนต้องมีบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานของกลุ่มในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง 3) การติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน 4) การร่วมมือประสานงานกันในกลุ่มเพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จ ไม่ใช่ต่างคนต่างทำตามความพอใจ 5) การมีผลประโยชน์ร่วมกัน (เบ็นจา, 2531)

ซึ่ง อนงค์ วิเศษสุวรรณ ได้เสนอขั้นตอนของการทำงานกลุ่ม ได้แก่ (อนงค์, 2544)

1. ขั้นการปฐมนิเทศ เพื่อให้สมาชิกได้รับรู้จุดมุ่งหมาย หน้าที่และลักษณะงาน สร้างความคุ้นเคยระหว่างสมาชิก กำหนดข้อตกลงร่วมกันในการทำงาน

2. ขั้นสร้างความคุ้นเคยและตกลงร่วมกัน ให้สมาชิกจะเริ่มรู้จักกันและชินกับการทำงานกลุ่ม สร้างกฎเกณฑ์ของกลุ่ม เช่น ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เผชิญปัญหาและแก้ไขปัญหา
3. ขั้นสร้างความไว้วางใจและยอมรับซึ่งกันและกัน สมาชิกจะเริ่มสร้างทักษะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทักษะความร่วมมือและการพึ่งพากัน รวมถึงการสร้างความไว้วางใจกัน
4. ขั้นความขัดแย้งและความแตกต่างในการทำงานกลุ่ม ผู้นำกลุ่มต้องช่วยกระตุ้นให้เกิดความผูกพัน เกิดมิตรภาพที่ดีระหว่างสมาชิก โดยการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เผชิญปัญหาและตัดสินใจปัญหาาร่วมกัน
5. ขั้นสร้างเอกภาพ การยอมรับจุดมุ่งหมาย กระบวนการและสมาชิกภาพ สมาชิกทุกคนจะปฏิบัติตามกฎกติกาของกลุ่มตามที่ตกลงกันไว้
6. ขั้นสร้างงาน สมาชิกรับผิดชอบงานของตัวเอง ผู้นำทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา เป็นเพื่อนร่วมงาน
7. ขั้นยุติกลุ่ม เมื่องานเสร็จ สมาชิกก็แยกกันไป การยุติกลุ่มเพื่อก้าวไปข้างหน้า เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ

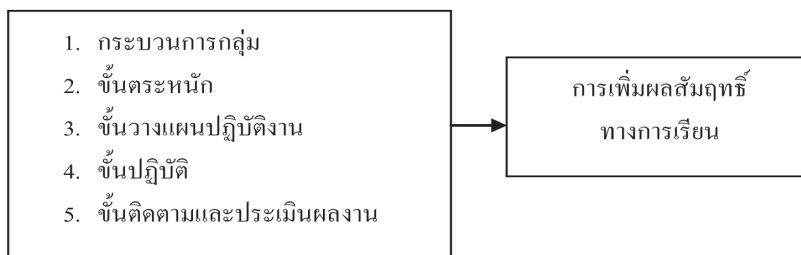
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณมา ดวงชัยปิติ ได้ทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการเรียนเป็นคณะกับเรียนในชั้นปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนเป็นคณะสูงกว่านักเรียนที่เรียนในชั้นปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพเก้า สุนทรเกส ได้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีการเรียนเป็นทีมกับวิธีการบรรยายประกอบการสาธิต พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบเรียนเป็นทีมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยายประกอบการสาธิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และงานวิจัยของอวยชัย โชคนุณยสวัสดิ์ ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาด้วยการเรียนเป็นทีมสูงกว่านักเรียนที่เรียนปกติ (วรรณมา, 2520)

จริญญารักษ์ ชัยมงคล ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกัน มีความสามัคคี และมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนในด้านความมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความใฝ่เรียนใฝ่รู้ และมีความเป็นประชาธิปไตย นอกจากนั้นบรรยากาศในการเรียนไม่ตึงเครียดส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข (จริญญารักษ์, 2551)

ครุณี แ่งทิส ได้วิจัยเรื่อง การใช้ค่ายสังคมจิตเวช กระบวนการกลุ่ม และครอบครัวบำบัด เพื่อแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในนักเรียนของอำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า พฤติกรรมการใช้สารเสพติดหลังจากใช้กระบวนการกลุ่มลดลงอย่างมีนัยสำคัญ (ครุณี, 2545)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างภาคสนาม โดยใช้เครื่องมือได้แก่ แบบบันทึกการสังเกต พฤติกรรมในการทำงานกลุ่มและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านกระบวนการกลุ่ม นำมาจัดหมวดหมู่

หาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ และการพรรณนาความ โดยอาศัยการประมวลข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพมาใช้ในการวิเคราะห์ในบริบทที่เกี่ยวข้องเพื่อความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1. วางกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. จัดกระบวนการกลุ่มตามที่ออกแบบไว้ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตระหนัก โดยให้นักศึกษาแต่ละคนร่วมกันอภิปรายถึงผลดีผลเสีย และการแก้ไขปัญหาของการทำงานเป็นกลุ่ม 2) ขั้นวางแผนปฏิบัติงาน ซึ่งนักศึกษาแบ่งกลุ่มกันตามความเหมาะสม มีการตั้งชื่อกลุ่ม คัดเลือกประธานและรองประธานกลุ่ม 3) ขั้นปฏิบัติ โดยผู้สอนมอบหมายงานให้นักศึกษาแต่ละกลุ่ม เพื่อร่วมกันวางแผนการทำงาน แบ่งงานและวางแผนว่าจะปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนอย่างไร จากนั้นแต่ละกลุ่มเขียนแผนการทำงานส่งผู้สอนและกลุ่มปฏิบัติงานตามที่ได้ร่วมกันวางแผนไว้ 4) ขั้นติดตามและประเมินผลงาน โดยนักศึกษาดูตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรหรือมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

4. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลและการทำแบบทดสอบย่อยมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสรุปผลจากการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมในการทำงานกลุ่ม รวมถึงประเมินผลชิ้นงาน

5. นำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการเพิ่มศักยภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มในภาคเรียนที่ 1 / 2553 พบว่า

1. **ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** จากการทดสอบย่อยในแต่ละครั้ง นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมที่เพิ่มขึ้น ซึ่งหากแยกเป็นประเด็น พบว่า ด้านการสร้างแบบสัมภาษณ์ นักศึกษามีผลคะแนนเพิ่มขึ้นจากครั้งแรกคือจากร้อยละ 53.67 เป็นร้อยละ 59 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.33 ในด้านการเก็บข้อมูลการศึกษาริบทฤษฎี นักศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 69.67 เป็น 74.33 เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.66 และในด้านการวิเคราะห์ชุมชน การเก็บคะแนนในครั้งที่ 2 ได้เฉลี่ย 68.67 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากครั้งแรก ร้อยละ 3.34 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบ	การสร้างแบบสัมภาษณ์		การศึกษาริบทฤษฎี		การวิเคราะห์ชุมชน	
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
คะแนนเฉลี่ยจากจำนวน นักศึกษาทั้งหมด	5	6	6	7	6	7
ร้อยละ	53.67	59	69.67	74.33	65.33	68.67
เพิ่มขึ้น ร้อยละ	5.33		4.66		3.34	

2. **การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม** ในส่วนของการพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่มของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่าการทำงานกลุ่มโดยผ่านทักษะกระบวนการกลุ่มอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตระหนักเพื่อให้นักศึกษาอภิปรายผลดี ผลเสียและการแก้ไขปัญหาของการทำงานเป็นกลุ่ม โดยนักศึกษาได้อภิปรายการทำงานกลุ่ม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการทำงานเป็นกลุ่ม

การทำงาน กลุ่ม	ความคิดเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ข้อดี	1. มีการแลกเปลี่ยนความรู้/ความคิดเห็น ทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ	19	63.33
	2. สมาชิกในกลุ่มได้รับประสบการณ์ที่ดีในการทำงานร่วมกัน	2	6.67
	3. สามารถทำงานและวิเคราะห์งานได้ดี ทำให้งานมีคุณภาพ	7	23.33
	4. มีการช่วยเหลือกัน ประสานกันสามารถแก้ไขปัญหาล่วงหน้าได้	7	23.33
	5. เกิดความสามัคคีภายในกลุ่ม	8	26.67
	6. ช่วยลดค่าใช้จ่าย	1	3.33
	7. ทำให้งานเสร็จเร็วขึ้น	7	23.33
	8. สมาชิกในกลุ่มเกิดความสนิทสนมกันมากขึ้น	1	3.33
ข้อเสีย	1. เกิดการเอาเปรียบ ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่รับผิดชอบงาน	19	63.33
	2. การทำงานเกิดความล่าช้า	2	6.67
	3. สมาชิกในกลุ่มเกิดความขัดแย้งได้ง่าย	2	6.67
	4. สมาชิกมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน	14	46.67
	5. การนัดหมายเพื่อทำงานเป็นไปได้น่ายาก ไม่พร้อมเพรียงกัน	9	30
	6. เกี่ยงกันทำงาน	2	6.67
	7. สมาชิกในกลุ่มไม่ถูกกัน	4	13.33
	8. การทำงานไม่ทั่วถึง	1	3.33
	9. การแบ่งงานทำได้ยาก	2	6.67
แนว ทาง แก้ไข	1. มีการประสานการทำงานกัน	3	10
	2. มีการวางแผนการทำงาน กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน	16	53.33
	3. รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มอย่างเสมอภาคกัน	7	23.33
	4. ปรับความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน	5	16.67
	5. สร้างจิตสำนึกในการทำงานกลุ่ม	6	20
	6. ตรงต่อเวลา	1	3.33
	7. สร้างกฎระเบียบ	4	13.33
	8. สร้างแรงจูงใจในการทำงานกลุ่ม	1	3.33
	9. นัดหมายล่วงหน้าให้ชัดเจน	4	13.33

จากตารางที่ 2 พบว่านักศึกษามีความคิดว่าการทำงานกลุ่มมีผลดี คือ ได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้/ความคิดเห็น ทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.33 ส่วนผลเสียคือ เกิดการเอาเปรียบ ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่รับผิดชอบงานมากที่สุด ร้อยละ 63.33 ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาคงจะมีการวางแผนการทำงาน กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ร้อยละ 53.33

จากนั้นในขั้นวางแผนปฏิบัติงาน นักศึกษาในแต่ละกลุ่มมีการเขียนแผนการทำงานล่วงหน้าก่อนลงมือปฏิบัติจริง ขั้นปฏิบัติ มีการดำเนินกิจกรรมกลุ่มตามขั้นตอนที่กำหนดให้และ มีการแบ่งหน้าที่และบันทึกผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับ

มอบหมายของสมาชิกทุกคนในละครั้งเพื่อเป็นการติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้กลุ่มอื่นๆ ได้วิจารณ์งานของกลุ่มเพื่อนซึ่งนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อชิ้นงานของกลุ่มอย่างเต็มที่

3. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีขึ้น จากการทำงานกลุ่มตามขั้นตอนและมีการบันทึกพฤติกรรมทางการเรียน และสังเกตความกระตือรือร้น พบว่า ในช่วง 2 สัปดาห์แรกของการทำกิจกรรม ยังคงมีนักศึกษบางส่วนที่ไม่ปฏิบัติตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ช่วยงานกลุ่ม ขาดงาน มาทำงานไม่ตรงตามที่นัดหมาย หลังจากสัปดาห์ที่ 3 จนถึงสัปดาห์สุดท้ายพบว่า นักศึกษากลุ่มที่มีปัญหานี้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้น คือ ทำงานตามที่นัดหมาย ช่วยงานกลุ่มมากขึ้น ซึ่งยืนยันผลจากบันทึกการทำงานกลุ่มของแต่ละกลุ่ม อีกทั้งแต่ละกลุ่มได้มีการสร้างกฎระเบียบขึ้นมาเป็นตัวควบคุมการทำงานกลุ่ม เช่น การเสียค่าปรับ เป็นต้น

นอกจากนี้ จากการให้นักศึกษาทำการแบ่งกลุ่มกัน ด้วยวิธีการจับสลากเพื่อป้องกันปัญหาการจับกลุ่มกันระหว่างผู้ที่มีผลการเรียนดีและเป็นการกระจายคุณลักษณะของนักศึกษา มีการตั้งชื่อกลุ่ม คัดเลือกประธานและรองประธานกลุ่ม มีการมอบหมายให้ทำการเขียนแผนการทำงานโดยภาพรวมของแต่ละกลุ่ม รวมถึงให้ระบุผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมของกลุ่ม และตั้งกฎระเบียบขึ้นมาด้วยตนเอง อีกทั้งเมื่อเริ่มลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานแต่ละครั้งจะมีการแจกแบบบันทึกเพื่อให้ นักศึกษาแต่ละกลุ่มได้บันทึกการทำงานกลุ่ม รวมถึงบันทึกพฤติกรรมการทำงานของสมาชิก ทุกคนในกลุ่มเพื่อติดตามสมาชิก กลุ่มในการช่วยกันทำงาน ผลปรากฏว่า นักศึกษามีการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น ได้ฝึกฝนการจดบันทึกการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความไม่สนใจและขาดความกระตือรือร้นในการเรียนในรายวิชาดังกล่าวได้ดี

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การเพิ่มศักยภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาจากวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาการท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้ กระบวนการกลุ่มอย่างมีระบบ 2. เพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่มของนักศึกษา และ 3. เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการไม่สนใจและขาดความกระตือรือร้นในการเรียนวิชาการท่องเที่ยวชุมชน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มอย่างมีระบบ เป็นขั้นเป็นตอน กลุ่มนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ทั้งด้านการสร้างแบบสัมภาษณ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.33 ด้าน การศึกษาบริบทชุมชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.66 ด้านการวิเคราะห์ชุมชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.34 เนื่องจากนักศึกษามีการวางแผน การทำงานร่วมกันก่อนลงมือปฏิบัติจริง มีการแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนและในขั้นตอนของการลงมือปฏิบัติ ได้มีการสังเกต บันทึกพฤติกรรมการทำงาน มีการตั้งกฎระเบียบที่สมาชิกกลุ่มบังคับใช้อย่างเคร่งครัด รวมถึงมีการติดตามและ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ มีการแก้ไขการทำงานทุกครั้งที่พบปัญหา ทำให้ชิ้นงานมีคุณภาพ นักศึกษามีสัมฤทธิ์ผล ทางการเรียนดีขึ้นเนื่องจากเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการทำงานกลุ่มทำให้เกิดการเรียนรู้ พุดคุย ปรึกษาหารือกับ สมาชิกของทุกคนของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอานวย เดชชัยศรี (อานวย และคณะ, 2539) ที่กล่าวว่า การทำงานเป็น กลุ่มเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พุดคุย ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างกัน ให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และฝึกความสามารถในการทำงานกับผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีทักษะที่กว้างและหลากหลาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณมา ดวงชัยปิติ (2520) ได้ทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการเรียนเป็นคณะกับเรียนในชั้นปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนเป็นคณะสูงกว่านักเรียนที่เรียนในชั้นปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่มอย่างเป็นระบบของนักศึกษา ผู้สอนได้ใช้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจและมีทักษะในการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เบ็นจา อ่อนทัม (2544) ที่กล่าวถึงการทำงานเป็นกลุ่มเป็นการทำงานแบบมีเป้าหมายร่วมกัน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน มีการร่วมมือและประสานงานกันในกลุ่ม เพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จ ไม่ใช่ต่างคนต่างทำตามความพอใจและสุดท้ายคือ การมีผลประโยชน์ร่วมกัน

ในส่วนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการไม่สนใจและขาดความกระตือรือร้นในการเรียน นักศึกษา มีความสนใจและกระตือรือร้นในการช่วยงานกลุ่มมากขึ้น เนื่องจาก มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างทั่วถึงและมากที่สุด ผู้เรียนได้พูดคุย ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างกันขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อนงค์ วิเศษสุวรรณ (2544) ที่กล่าวถึงประสิทธิภาพของการทำงานกลุ่มว่า งานกลุ่มทำให้ผู้นำและสมาชิกมีส่วนร่วมในกลุ่มอย่างกระตือรือร้นสมาชิกมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความไว้วางใจระหว่างสมาชิกในกลุ่ม สร้างบรรยากาศ การทำงานที่ดี มีการตั้งกฎเกณฑ์ของกลุ่ม และทำให้สมาชิกเกิดทักษะด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. “กระบวนการกลุ่ม”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.agro.ku.ac.th>

สืบค้น 4 มิถุนายน 2553.

บุรชัย ศิริมหาสาร. (2545). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์.

อานวย เดชชัยศรี, ดร.และคณะ. (2539). กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา.

อนงค์ วิเศษสุวรรณ,ดร. (2544). พลวัตกลุ่ม. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

เป็นจา อ่อนท้วม. (2531). กลวิธีในการทำงานเป็นกลุ่ม. มหาวิทยาลัยพายัพ.

วรรณา ดวงปิติ. (2520). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยวิธีเรียนเป็นคณะกับเรียนเป็นชั้นปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สอง. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

จริญญารัตน์ ชัยมงคล. (2551). การปรับพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแม่ดินวิทยา. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ครุณี แปงทิส. (2545). การใช้ค่ายสังคมจิตเวช กระบวนการกลุ่ม และครอบครัวบำบัดเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในนักเรียนของอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.